

“ธนาคารชุมชนมะนัง” เครื่องมือรวมคนรวมทุน ปลดหนี้รอบตัว-ตั้งเป้าจัดสวัสดิการทุกด้าน

ภีรกาญจน์ ไคนุ่นนา¹

มะนังเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสตูล ที่ได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2550 เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 80 ปี

มะนัง สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “มายัง” หมายถึง มีม้าหรือรูปม้า เนื่องจากในพื้นที่แห่งนี้มีถ้ำระฆังทอง ภายในถ้ำมีรูปปั้นม้าหินอยู่ 1 ตัว เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในหมู่บ้าน ซึ่งใช้เป็นสัญลักษณ์ในการเดินทาง ต่อมาได้เพี้ยนเป็น “มะนัง” ใช้เรียกชื่อหมู่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลปาล์มพัฒนา มาจนถึงปัจจุบัน

อีกตำนานหนึ่งเล่าว่า มะนัง เป็นภาษามลายู แปลว่า ชนะ ในสมัยก่อนสถานที่ดังกล่าวเป็นสนามรบ ซึ่งมีกองทัพจากนครศรีธรรมราช พัทลุง และภูเก็ต ยกทัพมารบกับกองทัพมลายู จากมณฑลไทรบุรี มีการรบพุ่งกันอย่างดุเดือด จนกองทัพมลายูมีชัย จากนั้นได้ใช้บ้านบูเกเตยามูของอำเภอควนโดน เป็นสถานที่ฉลองชัย สถานที่รบดังกล่าวได้รับการกล่าวขวัญจากกองทัพมลายูว่า มะนัง ซึ่งหมายถึง ชนะ ต่อมาประชาชนไปตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และเรียกว่า “มะนัง” มาจนถึงทุกวันนี้

อำเภอมะนัง เป็นอำเภอหนึ่งในเจ็ดอำเภอของจังหวัดสตูล อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 62 กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง

ลาดเอียงมาทางทิศใต้และตะวันออก บางส่วนเป็นที่ราบเชิงเขาเป็นพื้นที่เพาะปลูก เป็นพื้นที่ต้นน้ำ มีประชากรจำนวน 15,076 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ ปลูกยางพารา และปาล์ม น้ำมัน ประกอบด้วยแยกเป็นตำบลปาล์มพัฒนา 9 หมู่บ้าน เดิมพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ห่างไกล ไม่มีธนาคาร หรือสถาบันการเงินใดๆ ทำให้กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาให้กับชาวบ้านหลายกลุ่ม

จากหนี้สู่ธนาคารชุมชนมะนัง

“มันคงจากรากหญ้า เพิ่มมูลค่าสู่ชุมชน”

เป็นคำขวัญของธนาคารชุมชน กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 4 กลุ่ม ในตำบลนิคมพัฒนา คือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าพน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านผึ่ง 50 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังพะเคียน และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านผึ่ง 13 15 18 รวมกันเป็นธนาคารชุมชน ที่มีตัวแทนของแต่ละกลุ่มมาร่วมบริหารจัดการ

นายสุธา อินยอด ประธานกรรมการบริหารธนาคารชุมชน บอกว่า เมื่อกลุ่มออมทรัพย์มารวมตัวกันเป็นธนาคารแล้ว ก็จะต้องให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมาเป็นลูกค้าของธนาคารด้วย และมี

¹ อาจารย์ คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตัวแทนของกลุ่มๆ ละ 3 คน มาเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการธนาคาร ปัจจุบันมีสมาชิก 1,750 คน มีเงินฝากรวมเกือบ 9 ล้านบาท โดยเป็นเงินฝากทั่วไป 4.5 ล้านบาท

สำหรับการบริการของธนาคารนั้น มีตั้งแต่การฝาก-ถอนของสมาชิก ซึ่งเปิดทำการทุกวัน จันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00-15.30 น. การให้บริการช่วยเหลือเรื่องระบบบัญชีแก่กลุ่มออมทรัพย์ที่เป็นสมาชิก การร่วมกับธนาคารออมสินให้สินเชื่อเพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย วงเงินรายละ 5 หมื่นบาท ผ่อนชำระ 5 ปี และกำลังที่จะนำเงินทุนไปต่อยอดทำวิสาหกิจชุมชนด้วย บริการให้สินเชื่อเพื่อปลดหนี้สินเชื่อส่งเสริมอาชีพ และสินเชื่อฉุกเฉินในยามเดือดร้อน

“ตอนนี้เราได้ก่อสร้างโรงผลิตน้ำดื่ม โดยให้สมาชิกธนาคารร่วมถือหุ้น ซึ่งลูกค้าของเราจะเน้นการกระจายสินค้าให้แก่สมาชิกและประชาชนในชุมชน ส่วนวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินการแล้ว ก็มีศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน โรงปุ๋ยหมัก” ประธานกรรมการบริหารธนาคารชุมชนกล่าว

* เรียบเรียงจากรายงานพิเศษเชิงข่าวของนายภีรภาณูญณ์ ไถ่บุญนา อาจารย์ประจำคณะวิทยาการสื่อสาร และรายงานของนักศึกษา

รายวิชา 872-314 ทูทางสังคมเพื่อธุรกิจและวิสาหกิจชุมชนที่ศึกษาดูงาน ณ ธนาคารชุมชนมะนัง จังหวัดสตูล เมื่อเดือนมีนาคม 2551

คุณสุธา อินยอด

ประธานกรรมการบริหารธนาคารชุมชน

คุณสุธายังบอกอีกว่า ธนาคารยังมุ่งเน้นการส่งเสริมสวัสดิการให้แก่สมาชิกของธนาคารด้วย ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยจัดทำในรูปแบบของกองทุนสวัสดิการระดับตำบล มีการนำผลกำไรจากการบริหารจัดการธนาคาร รวมกับเงินสัจจะวันละบาทจากสมาชิก และการสมทบจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และสวัสดิการการศึกษาของบุตรหลานสมาชิก

“หลังการเกิดขึ้นของธนาคารชุมชนได้แก้ปัญหาให้แก่สมาชิกหลายด้าน โดยเฉพาะการแก้ปัญหาหนี้สินซ้ำซ้อน บางคนเป็นหนี้หลายแห่งกู้เงินจากกองทุนนี้ไปจ่ายอีกกองทุนหนึ่ง ซึ่งเงินที่หมุนนั้นไม่ได้เกิดมูลค่าเพิ่มเลย เราจึงชักชวนให้สมาชิกที่มีปัญหาร่วมกันแก้ปัญหา จากเดิมมีหนี้หลายแห่ง ก็มีหนี้เพียงแห่งเดียว และส่งเสริมให้สมาชิกให้ความสำคัญของการออมเงิน ซึ่งการออมเงินเป็นการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นายสุธากล่าว

หากจะย้อนไปก่อนการจัดตั้งธนาคารชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เหล่านี้มีการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กลายเป็นช่องว่างที่ทำให้สมาชิกมีหนี้เพิ่มขึ้น

รอบตัว บางกลุ่มไม่เข้มแข็ง จึงเกิดการคิดหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน ในที่สุดก็ได้รวมกันเป็นเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอมะนัง มีเป้าหมายเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง ลดภาระการเป็นหนี้ซ้ำซ้อนของสมาชิก และร่วมกันบริหารจัดการเงินให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อลดภาระของผู้นำในด้านการบริหารเงินทุน ระยะเวลาสามารถรวมกลุ่มได้ 16 กลุ่ม

หลังจากพูดคุยกันหลายเวทีที่กลับมีกลุ่มที่สามารถดำเนินการได้จริงเพียง 4 กลุ่ม ระยะเวลาที่มีเงินทุน 1.6 หมื่นบาท แต่ปัจจุบันมีเงินทุนเพิ่มขึ้นถึงเกือบ 9 ล้าน

นายกิตติโชค ชนะหลวง เลขานุการคณะทำงานแผนชุมชนตำบลนิคมพัฒนา กล่าวว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานในรูปของเครือข่ายเกิดจากการศึกษาปัญหาของกองทุนต่างๆ ในชุมชน มีการจัดสภาภาพพูดคุยกัน การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงให้แต่ละกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ กำหนดข้อตกลงร่วมกัน และการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

สำหรับวัตถุประสงค์ของเราคือ การมีทุนปลดหนี้นอกระบบ มีทุนพัฒนาชุมชน มีสวัสดิการคนทำงานและสมาชิก มีทุนประกอบอาชีพ ส่วนแผนงานในอนาคตที่ต้องการจะไปให้ถึงคือการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทุกคน ทุกด้าน อย่างเท่าเทียม การมีศูนย์เรียนรู้ มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ครบถ้วน และถูกต้อง มีโรงอิฐชุมชนและศูนย์บริการการท่องเที่ยว

กระบวนการก่อเกิดธนาคารชุมชน

ก่อนเป็นธนาคารชุมชนมะนัง กลุ่มออมทรัพย์ในอำเภอมะนังได้รวมตัวกันเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอมะนัง มี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าพน กลุ่มออมทรัพย์

เพื่อการผลิตบ้านฝาง 50 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังพะเคียน และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านฝาง 13 15 18 ซึ่งเกิดจากความต้องการพัฒนาตนเองให้กลุ่มตนเองมีศักยภาพเท่าเทียมกัน

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงได้กำหนดให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านฝาง 50 ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งที่สุด เป็นต้นแบบในการพัฒนาเพื่อให้สมาชิกกลุ่มอื่นได้นำแนวทางของกลุ่มออมทรัพย์ต้นแบบมาปรับใช้กับกลุ่มของตนเองตามศักยภาพ และสอดคล้องกับความเป็นจริงในกลุ่มของตนเอง โดยใช้เวทีเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่างๆ ซึ่งเครือข่ายจะมีการดำเนินการทุกวันที่ 2 ของทุกเดือน เวลา 13.00 น. เป็นต้นไป ณ อาคารศูนย์เรียนรู้ตำบลนิคมพัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลนิคมพัฒนา ซึ่งสามารถพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จจนกลายเป็นองค์กรการเงินฐานรากที่สำคัญ เช่น คณะกรรมการกลุ่มมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการกลุ่มมากขึ้น การจัดเวทีการเรียนรู้ต่อเนื่อง การวิเคราะห์ตนเองเปรียบเทียบกับชุมชนภายนอก การสำรวจข้อมูลเงินกองทุน การสำรวจข้อมูลลูกหนี้ การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย จนก่อเกิดเป็นเวที ที่เรียกว่า “สภาภาพ”

ส่วนวิธีการดำเนินการที่ได้ผลจริงและประสบความสำเร็จ มีกระบวนการดังนี้

1. การจัดสภาภาพ มีการนัดพบกันทุกคืน การเตรียมหัวข้อพูดคุย การนั่งล้อมวงทุกคนหันเข้าหากัน และการสร้างบรรยากาศต้องเป็นกันเอง
2. การสำรวจข้อมูลเงินทุน และข้อมูลลูกหนี้
 - 2.1 ประชุมกรรมการกองทุน
 - 2.2 ออกแบบสำรวจข้อมูล
 - 2.3 อธิบายวิธีการกรอกข้อมูล
 - 2.4 แบ่งกลุ่มออกสำรวจข้อมูล

3. การจัดตั้งคณะกรรมการบริการ

3.1 สมาชิกคัดเลือกตัวแทน กองทุน ๆ ละ 2 – 3 คนต่อกองทุน

3.2 มีการจัดทำผังโครงสร้าง และ กำหนดบทบาทหน้าที่

3.3 แบ่งงานกันทำตามความถนัด

3.4 ทำความเข้าใจกับคณะกรรมการ เกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม

จากการที่กลุ่มมีวัตถุประสงค์ และแนวทาง ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตประสบผลสำเร็จ จนเครือข่ายสามารถ ขยายกิจกรรมในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง เครือข่ายฯ จนถึงปัจจุบัน เช่น

1. การประชุมเครือข่ายฯ เดิมมีการประชุม ทุกวันที่ 20 ของทุกเดือน ปัจจุบันประชุมทุกวันที่ 2 ของทุกเดือน เวลา 13.00 น. เป็นต้นไป ณ อาคารเรียนรู้ตำบลนิคมพัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบล นิคมพัฒนา กิจกรรมที่ดำเนินการเป็นการประชุม กรรมการ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข และแนวทางในการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาบุคลากรและ กลุ่ม ให้มีขีดความสามารถในการบริหารกลุ่ม และเป็นเวทีในการพูดคุยทำงาน และการแจ้งข้อมูลข่าวสารของส่วนราชการที่ทำงานในพื้นที่

2. การจัดทำแบบจำลองรูปแบบการทำงาน ในรูปแบบของธนาคารชุมชนระยะเวลา 2 ปี โดย เงินทุนครั้งแรก 8,000 บาท (มาจากการนำเงินกลุ่ม ออมทรัพย์ฯ กลุ่มละ 2,000 บาท) ปัจจุบันได้กลายเป็น ธนาคารชุมชนอำเภอมะนัง

3. กิจกรรมการพัฒนาระบบบัญชี เพื่อการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเป็นพี่เลี้ยงซึ่งกันและ กันในการจัดทำบัญชีของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้สามารถ ดำเนินงานในแต่ละกลุ่มมีความใกล้เคียงกัน

4. โครงการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย สมาชิก ุได้ไม่เกิน 50,000 บาท ชำระคืนภายใน 5 ปี และ สมาชิกต้องได้รับการรับรองจากกลุ่ม

5. การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมัก ชีวภาพ

6. การจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการ เป็นกิจกรรมที่ เสริมสร้างด้านการประกันความมั่นคงให้แก่สมาชิก เริ่มแรกมี 1 กองทุน คือ สมาชิกสมทบเข้ากองทุน คนละ 10 บาทต่อเดือน และมีเงินสมทบจากกำไร ร้อยละ 50 ของทุกปี ปัจจุบันมีกองทุนสวัสดิการ เพิ่มอีก 1 กองทุน คือ กองทุนสัจจะวันละ 1 บาท มีสมาชิกจำนวน 480 คน

7. การให้เงินกู้ยืมพิเศษ (ส่งเสริมอาชีพ) เป็นเงินที่ให้สมาชิกกู้เพื่อส่งเสริมอาชีพ

8. การให้เงินกู้ฉุกเฉิน (ยามเดือดร้อน จำเป็นเร่งด่วน)

9. การจัดกิจกรรมวันออม ดำเนินการทุก วันที่ 10 พฤษภาคมของทุกปี (เนื่องจากการ ครอบรอบการจัดตั้งธนาคารชุมชนกิ่งอำเภอมะนัง)

10. การจัดตั้งศูนย์ผลิตภัณฑ์ชุมชนอำเภอ มะนัง ดำเนินการบริหารโดยคณะกรรมการการ พัฒนาสตรีหมู่บ้าน และเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ เป็นผู้สนับสนุนเงินทุน

11. การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เครือข่ายชุมชน และศูนย์ข้อมูล

12. การจัดตั้งโรงน้ำดื่มชุมชน

ส่วนแผนงานธนาคารชุมชนมะนัง มีแผนที่ จะดำเนินการต่อไป เช่น การจัดสวัสดิการให้ ครอบคลุมทุกคน ทุกด้าน อย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ครบถ้วน และถูกต้อง การก่อสร้างโรงอิฐชุมชน และ การมีศูนย์บริการการท่องเที่ยว

โรงน้ำดื่มชุมชน : วิสาหกิจชุมชนเพื่อแก้ปัญหา ของชุมชน

ธนาคารชุมชนมะนังได้สร้างโรงผลิตน้ำดื่ม
อำเภอมะนังขึ้น เนื่องจากปัญหาการขาดแคลน
น้ำดื่มในชุมชน ที่ชาวบ้านหันไปบริโภคน้ำขวด 20
ลิตร ซึ่งมีราคาขวดละ 12 บาท ที่นับว่ามีราคาค่อนข้างแพง ดังนั้นจึงได้สร้างโรงผลิตน้ำดื่มอำเภอมะนัง
เพื่อให้คนในชุมชนมีน้ำสะอาดบริโภค ราคาถูก และ
เพื่อเป็นสวัสดิการให้คนในชุมชน โดยทั้งหมดนี้
ถือว่าเป็นการคืนกำไรให้กับคนในชุมชน

เป้าหมายของการสร้างโรงผลิตน้ำดื่มอำเภอมะนัง คือ “ผลิตน้ำดื่มที่มีคุณภาพ ในราคาที่ถูกลง”
เพื่อให้ชาวอำเภอมะนังทุกคนมีน้ำดื่มที่สะอาด
สุขภาพแข็งแรง อีกทั้งยังมีเงินออมไว้ใช้ในอนาคต

การบริหารจัดการโรงผลิตน้ำดื่มอำเภอมะนังนั้น มีการวางโครงสร้างเป็น 2 ส่วน คือ
1.ผู้บริหาร ประกอบด้วย ประธานโครงการเป็น
ผู้บริหารสูงสุด มีหน้าที่บริหารโรงผลิตน้ำทั้งหมด
ทั่วไป ดูแลเรื่องการผลิต การทำบัญชี 2.พนักงาน
ในกระบวนการผลิตน้ำดื่ม 2 คน เป็นลูกจ้างประจำ

กลยุทธ์ที่ใช้ที่ให้อาหารมะนังหันมาบริโภค
น้ำดื่มของเครือข่าย คือ การประชาสัมพันธ์ โดยมี
กรรมการของแต่ละกลุ่มเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ เน้นการ
สร้างจิตสำนึกร่วมกัน ว่าน้ำดื่มนี้เป็นสมบัติ
ของทุกคน เราจะต้องพึ่งพาตนเอง โดยการบริโภค
น้ำดื่มของเราเอง

ด้านการกระจายสินค้านั้น ทางเครือข่ายได้
จัดให้แต่ละกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบ โดยกลุ่มจะต้องมี
ที่สำหรับวางน้ำ ทางโรงผลิตน้ำดื่ม มีรถขนส่งไปให้ที่
กลุ่ม และทางกลุ่มต้องกระจายน้ำไปยังสมาชิกเอง
นอกจากนี้ทางเครือข่าย คาดว่าหากมีงบประมาณ
พอจะซื้อถังน้ำให้ครอบครัวละ 2 ถัง เพื่อใช้
หมุนเวียนกันในชุมชน

การสร้างโรงผลิตน้ำดื่มอำเภอมะนังนั้น มีวิธี
การระดมทุนในการสร้างโรงผลิตน้ำดื่ม ทั้งจากภาค
รัฐ และส่วนที่เหลือจะเป็นหน้าที่ของเครือข่ายในการ
ระดมทุน เช่น โครงการคุณภาพชีวิตของศูนย์
อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต)
จำนวน 228,000 บาท การระดมจากกลุ่มออมทรัพย์
กลุ่มละ 100,000 บาท จากธนาคารชุมชนมะนัง
จำนวน 400,000 บาท และจากกองทุนสวัสดิการ
ตำบล จำนวน 50,000 บาท

โดยงบประมาณทั้งหมดจะมีธนาคารชุมชน
เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หากงบประมาณไม่เพียงพอ
ก็จะนำเงินทุนจากธนาคารชุมชนมาใช้ในการหมุนเวียน
ก่อน ซึ่งปัจจุบันมีงบประมาณในการสร้างโรงผลิต
น้ำดื่มหนึ่งล้านกว่าบาท โดยทางเครือข่ายคาดว่า
ต้องใช้ต้นทุนประมาณ 5 ล้านบาทจึงจะสมบูรณ์

ด้านกำไรนั้น เครือข่ายไม่หวังเป็นตัวเงิน แต่
ต้องการให้คนในชุมชนบริโภคน้ำในราคาที่ถูกลง
มีสุขภาพที่แข็งแรง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่วนระยะ
เวลาคืนทุนนั้น คาดว่าสามารถคืนทุนได้ภายใน 3 ปี
หรืออย่างช้าประมาณ 5 ปี

ในส่วนของโรงผลิตน้ำดื่มนี้ มีลักษณะเป็น
ระบบ GNP ซึ่งเป็นการควบคุมคุณภาพตาม
มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ที่เป็นมาตรฐาน
ของโรงผลิตน้ำดื่มทั่วไป นอกจากนี้น้ำที่ได้ต้องผ่าน
การตรวจสอบจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จาก
นั้นจึงมีการตรวจตัวอาคาร และกระบวนการผลิต
อีกรอบ เพื่อให้แน่ใจว่าได้น้ำที่สะอาด และปลอดภัย
จริง จึงจะผ่านการรับรอง ทั้งสำนักงานอาหารและยา
(อย.) และสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำ
จังหวัด เพื่อออกตราฮาลาล

ธนาคารชุมชนมะนัง จังหวัดสตูล เป็นตัวอย่างหนึ่งของชุมชนที่เข้มแข็งด้วยลำแข้งของตนเอง สวนทางวาทกรรมของคนทั่วไปที่มักกล่าวเสมอว่า “ชาวบ้านทำงานใหญ่ไม่ได้” แต่ชุมชนแห่ง

นี้ทำได้ด้วยทุนทางสังคมที่ร่วมกันบ่มเพาะขึ้นมา พร้อมกับการหนุนเสริมของหน่วยงานภายนอก กลายเป็น 2 แรงแข็งขันที่ร่วมกันสรรค์สร้างสังคมให้พอเพียง

นักศึกษาสาขาการสื่อสารการตลาด เพื่อการพัฒนา คณะวิทยาการสื่อสาร เดินทางไปศึกษาดูงานที่ชุมชนมะนัง

สหกรณ์การเกษตรยางพารา
ชุมชนมะนัง

